

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Barnóczy Csaba ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek -, a Dr. Kiss-Gáll Éva Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: Dr. Kiss-Gáll Éva ügyvéd) és a Dr. Sipka Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: Dr. Sipka Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.r. alperes címe; Cg.; adószáma:) I.r. és II.rendű alperes neve (II.r. alperes címe) II.r. alperesek ellen, vételár visszafizetése és járulékai iránt indított perében, a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2010. november 18. napján meghozott 1.G.40.236/2009/17. számú ítélete ellen, az alperesek által 19. sorszámon előterjesztett és 21. sorszámon indokolt fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban - a 2011. június 1. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben, akként változtatja meg, hogy az alperesek marasztalásának főösszegét 2 500 000 (Kettőmillió-ötszázezer) Ft-ra leszállítja; ezt meghaladóan pedig a felperes keresetét elutasítja.

A felperes javára az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított módon és határidőn belül az alperesek által megfizetendő elsőfokú perköltség összegét az ítéltábla 243 750 (Kettőszáznegyvenháromezer-hétszázötven) Ft-ra leszállítja.

Az állam javára az ítéltábla a felperest 60 000 (Hatvanezer) Ft, az I.r. alperest pedig 150 000 (Egyszázötvenezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére kötelezi, az adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlaszámra.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság a 17. sorszámu ítéletével kötelezte az I.r. alperest - amennyiben pedig a marasztalási összeget az I.r. alperes vagyona nem fedezné, úgy a II.r. alperest -, hogy fizessenek meg a felperes számára 3 500 000 Ft-ot és annak 2006. január 1. napjától járó késedelmi kamatait, valamint 428 750 Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság által megállapított - és a másodfokú eljárásban is irányadó - tényállás szerint a felperes, mint vevő és az I.r. alperes, mint eladó 2005. július 7-én részvény adásvételi előszerződést kötöttek, a perben nem álló **E Rt.** alaptőkéjét képező 100 db, egyenként 100 Ft névértékű, összevont címletű törzsrészvény adásvételére vonatkozóan. A részvények vételárát a szerződő felek 2 500 000 Ft-ban határozták meg, amelyből a felperes az előszerződés aláírásával egyidejűleg 1 000 000 Ft-ot foglaló címén megfizetett, a további 1 500 000 Ft vételárrész megfizetésére pedig 2005. július 19. napjáig vállalt kötelezettséget, amelynek eleget is tett.

A II.r. alperes a felperes képviselőjeként, mint értékesítési közvetítő 2005. augusztus 1-jén részvény adásvételi szerződést írt alá az I.r. alperessel, mint eladóval. E szerződés aláírásakor az I.r. alperest meghatalmazás alapján a kültagja képviselte, tekintettel arra, hogy a felperest képviselő II.r. alperes az I.r. alperes beltagja.

A felperes a módosított kereseti kérelmében 3 500 000 Ft, valamint annak 2006. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatai és a perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az I.r. alperest, mögöttes felelősként pedig a II.r. alperest, mint az I.r. alperes beltagját.

Arra hivatkozott, hogy a 2005. július 7-én aláírt részvény adásvételi előszerződés alapján a végleges szerződés megkötésére nem került sor. Az előszerződésben hivatkozott 2001. szeptember 5-i keltezéssel ellátott Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezést nem tartalmaztak. Amennyiben ilyen rendelkezést az ÁSZF tartalmazott volna, a meghatalmazás az adott esetben akkor is érvénytelen lenne alaki és tartalmi okok miatt. Az ÁSZF-ben említett - általános - meghatalmazásból ugyanis egyrészt nem tűnt ki a meghatalmazott személye, illetve az, hogy mire vonatkozott a meghatalmazás, másrészt az alaki okból is érvénytelen lenne, mivel az értékpapír átruházásához írásbeli szerződés szükséges, ezért a meghatalmazásnak is ilyen alakszerűséggel kellett volna rendelkeznie, ő azonban írásban nem adott egyedi meghatalmazást a vásárlásra. Álláspontja szerint amennyiben az értékesítési közvetítő meghatalmazására is vonatkozott az ÁSZF rendelkezése, a meghatalmazás amiatt is érvénytelen, hogy az előszerződés megkötésekor félként az I.r. alperes szerepelt, képviselőjeként pedig a II.r. alperes járt el, ezért amennyiben az ÁSZF tartalmazta is az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezést, nem állapítható meg az, hogy ki volt az értékesítési közvetítő, az I.r., vagy a II.r. alperes.

Mindemellett hivatkozott a felperes arra is, hogy a feleket terhelő együttműködési kötelezettség teljesítése körében az alpereseknek fel kellett volna hívniuk a figyelmét a szokásos szerződési gyakorlatba nem illő szerződési rendelkezésekre.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Állításuk szerint a végleges adásvételi szerződés megkötésére sor került, amelyben a felperest a II.r. alperes, mint értékesítési közvetítő képviselte, akinek a képviseleti jogosultsága az előszerződésben megjelölt ÁSZF 2. pontján alapult, amely szerint a vevő meghatalmazta az eseti szerződés megkötésében részt vevő értékesítési közvetítőt a végleges adásvételi szerződés megkötésére.

Az elsőfokú bíróság a felperes teljes keresetét alaposnak találta. Megállapította, hogy az adásvételi előszerződés tartalmának része volt a 2001. szeptember 5. napján keltezett „részvény adásvételi előszerződés általános feltételei” megnevezésű általános szerződési feltétel is, amely azonban nem felelt meg a teljes bizonyító erejű magánokirattal szemben támasztott, a Pp. 196.§ (1) bekezdésében rögzített követelményeknek. Ezért a Pp. 199.§-a alapján a bizonyítás összes adatát mérlegelve ítélte meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az okirati bizonyítás eredménye mennyiben volt figyelembe vehető. Kiemelte, hogy a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján az alperesek részére a megfelelő tájékoztatást megadta, arra vonatkozóan, hogy őket terhelte a bizonyítási kötelezettség tekintetben, hogy a 2001. szeptember 5. keltezéssel ellátott ÁSZF tartalmazott-e az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezést. Ennek a ténynek a bizonyítására ugyanakkor

nem találta alkalmasnak a kihallgatott J.L. tanúvallomását. A tanú ugyanis akként nyilatkozott, hogy ő 2005. június 20-án töltött fel adatokat az E Rt. honlapjára, az általa lementett adatok között azonban 2001. november 1. és 2003. augusztus 5-i keltezésű ÁSZF-ek szerepeltek. A tanú tehát a 2001. szeptember 5-i keltezésű ÁSZF tartalmáról nem tudott nyilatkozni. Abból az általa igazolt körülményből pedig, hogy 2005. július 20. és 2008. október között nem változott a dokumentumok tartalma, nem volt levonható semmilyen következtetés arra, hogy a 2001. szeptember 5. keltezésű ÁSZF mit tartalmazott.

Az elsőfokú bíróság nem találta alkalmasnak Dr. Á.L. tanúvallomását sem annak megállapítására, hogy a 2001. szeptember 5-i keltezésű ÁSZF-ben szerepelt-e az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezés, mivel a tanú már a kihallgatása kezdetén úgy nyilatkozott, hogy nem tudja, hogy mely időponttól szerepelt ez a kitétel a szerződési feltételek között és csak később módosította úgy a vallomását, hogy „úgy gondolja, hogy a kezdeti rendelkezések között is” szerepelnie kellett annak, mivel a lényege „a folyamat egyszerűsítése volt”.

Az E Rt. felszámolója, a T Kft. pedig 2010. február 10-én arról tájékoztatta az elsőfokú bíróságot, hogy az adós cég iratait hiányosan kapta meg, és abban a jelen perrel érintett adásvételi szerződésre vonatkozó iratanyagot nem sikerült fellelnie, így ez a bizonyítás sem vezetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság kifejtette azt is, hogy az ÁSZF-ek nem minősülnek olyan, a Pp. 190.§ (2) bekezdése szerinti okiratoknak, amelyek kiadására a bíróság a felperest kötelezhetné. Ezért nem eredményezte a bizonyítási teher megfordulását az a körülmény, hogy az alperesek egyszerű okirat formájában becsatolták az általános szerződési feltételeket, amelynek tartalmát a felperes vitatta.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperesek nem bizonyították, hogy a hivatkozott ÁSZF részét képezte az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezés, ezért - megállapítása szerint - a II.r. alperes álképviselőként írta alá a felperes nevében a végleges adásvételi szerződést, tehát - kölcsönös akaratnyilatkozat hiányában - a felek között a végleges szerződés nem jött létre. Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy még ha megállapítható is lett volna, hogy az ÁSZF részét képezte az értékesítési közvetítő meghatalmazása, a meghatalmazás érvényesen akkor sem jött volna létre, mivel az ilyen tartalmú egyoldalú címzett jognyilatkozatra, a Ptk. 199.§-a alapján a szerződésekre vonatkozó általános szabályokat kellett (volna) alkalmazni, így a meghatalmazásnak a minimális tartalmi elemei körébe tartozott volna, hogy kitűnjön belőle a meghatalmazott képviselő személye. Az adott esetben azonban a képviselő személye az alperesek által csatolt ÁSZF-ből nem állapítható meg. Ezért a képviseletre vonatkozó rendelkezés mindenképpen semmis lenne, amelynek következtében a II.r. alperes eljárása csak álképviseletnek minősülhetne.

Az adásvételi előszerződés alapján egyértelműen megállapíthatónak találta az elsőfokú bíróság, hogy 1 000 000 Ft-ot a felperes foglalként fizette meg, attól függetlenül, hogy a felperes a per kezdeti szakaszában a foglalkó kétszeresére még nem tartott igényt.

Azt is megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a végleges szerződés megkötése „az I.r. alperesnek felróható okból maradt el, mivel az általa állított általános szerződési feltétel miatt nem vette fel a kapcsolatot a felperessel a végleges szerződés megkötése érdekében az előszerződésben rögzített határidőig, ezért az I.r. alperes a Ptk. 245.§ (1) bekezdése alapján köteles a foglalót kétszeresen visszafizetni”. A létre nem jött végleges szerződés alapján pedig „az I.r. alperes köteles a Ptk. 361.§ alapján további 1 500 000 Ft-ot visszafizetni a felperesnek”, az ítéletben foglaltak szerint.

Az elsőfokú bíróság a II.r. alperes mögöttes felelősségét az I.r. alperes társaságban betöltött beltagságára tekintettel állapította meg és az alpereseket a felperes által lerótt eljárási illetékből, valamint a felperes jogi képviselőnek ügyvédi munkadíjából álló perköltség megfizetésére is kötelezte, az ítélet rendelkező részében meghatározott módon.

Az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben a sérelmezett határozat megváltoztatását, a felperes keresetének teljes elutasítását és a felperesnek az első- és másodfokú perköltségükben történő marasztalását kérték.

Arra hivatkoztak, hogy az előszerződés megkötésének időpontjában (2005. július 7.) a felperes mindazokkal a gazdasági-jogi információkkal rendelkezett, amelyek a szerződés tartalmának reális megítéléséhez és így a rá háruló kötelezettségek és őt megillető jogosultságuk ismeretéhez szükségesek voltak. A felperes az általa aláírt szerződést elolvasta, amelynek első bekezdése tartalmazza azt a ténymegállapítást, hogy a peres felek az előszerződést a felperes által megismert tájékoztató rendelkezései szerint kötik meg. Ha a felperes akkor nem ismerte volna meg az ÁSZF-t, úgy az előszerződést nyilvánvalóan nem írta volna alá. Később, a második vételárrészlet megfizetésekor pedig a felperes jogi képviselőjének jelenlétében is sor került a szerződéses dokumentációk felolvasására és közös értelmezésére, amellyel kapcsolatban a felperes 2007. október-novemberéig (tehát a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztéséig) semmilyen kifogást nem emelt. Az alperesek visszautasították azt a felperesi hivatkozást, hogy a tájékoztató 2. pontja nem vált az előszerződés részévé, mivel - állításuk szerint - az adásvételi előszerződés mellékletét képező blanketta jellegű meghatalmazás alkalmazása az érintett időszak szerződéskötési gyakorlatába szervesen illeszkedett. Mindemellett arra is hivatkoztak, hogy a felperes az előszerződés aláírásával elismerte azt, hogy a szerződés elválaszthatatlan részét képezte a 2001. szeptember 5. keltezésű tájékoztató, melynek átvételét sem vitatta. Amennyiben tehát a felperes a perben arra hivatkozott, hogy a tájékoztató nem azzal a tartalommal bírt, mint amit az alperesek a per során becsatoltak, úgy a bizonyítási kötelezettség ebben a körben őt terhelte.

Az alperesek álláspontja szerint a tájékoztatóba foglalt meghatalmazás tekintetében őket külön figyelem-felhívási kötelezettség nem terhelte és a felperes kifejezett elfogadása miatt az nem is lett volna szükséges. Az ÁSZF-ben foglaltak szerinti meghatalmazás pedig - álláspontjuk szerint - a szükséges alaki kellékekkel rendelkezett, mivel az nyilvánvalóan az értékesítési közvetítő II.r. alperes részére biztosított képviseleti jogot végleges szerződés megkötésére a felperes nevében. A végleges szerződés megkötésével pedig a szerződés a vételár teljes kiegyenlítésével teljessébe ment. Az alperesek állították, hogy a II.r. alperes többször felhívta a felperest, hogy tőle az adásvételi szerződés eredeti példányát és a részvényeit bármikor átveheti. Vitatták továbbá azt is, hogy a felperes a szerződéstől való

elállásra vonatkozóan nyilatkozatot közölt volna velük, a joghatás kiváltásához ugyanakkor annak igazoltan meg kellett volna történnie.

Az alperesek a fellebbezés-kiegészítésükben arra is hivatkoztak, hogy a felperes az adásvételi előszerződésben foglaltak szerint a részére nyitva álló idő alatt elállási jogával nem élt. Az azt követő két év múlva pedig csupán azért jelentette be az elállást, mert értesült az E Rt-vel szemben megindult felszámolási eljárásról, ezért a felperes elállása hatálytalan. Hivatkoztak arra, hogy az adásvételi előszerződés a jogcímet és az egyéb lényeges szerződési feltételeket tartalmazta, amelyek teljesedésbe is mentek, így a részvények forgatmányozásra és ezzel a felperesre átruházásra kerültek, a vételár teljes kiegyenlítése ellenében. Álláspontjuk szerint a szerződés teljesítését, illetőleg a végleges szerződés létrejöttét igazolja a felperes magatartása is, nevezetesen az, hogy ő éveken át nem kérte a szerződés megkötését, vagy a vételár számára történő visszafizetését.

A másodfokú eljárás során (5. sorszám alatt) előterjesztett fellebbezés-kiegészítésükben pedig az alperesek - másodlagosan - az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését is kérték. Továbbra is hangsúlyozták, hogy a felek között a részvényadásvételi-szerződés létrejött, így az attól való elállás jogát a felperes már jogszerűen nem gyakorolhatta. Álláspontjuk szerint azonban a tényállást az elsőfokú bíróság részben hiányosan állapította meg, mert az nem tartalmazta azt a ténymegállapítást, hogy 2005. július 19. napján a felperes a részvények teljes vételárát megfizette, amely napon az I.r. alperes teljes forgatmánnyal a részvény hátlapjára a tulajdonosváltozás tényét rögzítette. Ennek pedig azért van jelentősége, mert a nyomdai úton előállított értékpapír forgatmányozás útján ruházható át. A forgatmányozás pedig az átruházó (az I.r. alperes) írásbeli nyilatkozata volt arról, hogy az értékpapírt a megjelölt személyre (az adott esetben a felperesre) ruházta át. Ezt támasztja alá a Ptk. 338/C.§ (1) bekezdésének b) pontja, amely az értékpapírhoz fűződő jogok gyakorlására azt a személyt jogosítja fel, akit az értékpapír eredeti szövege jogosultként tüntet fel, vagy akit a forgatmányok megszakítatlan láncolata jogosultként megjelöl. A jelen esetben tehát az értékpapír adásvétele létrejött, a vevő a vételárát megfizette, az eladó pedig - forgatmányozás útján - a részvények átruházását elvégezte. Ezért a vételár teljes megfizetésével és az új tulajdonosnak az értékpapíron való feltüntetésével a perbeli szerződés teljesedésbe ment, amelyre vonatkozó joghatások kiváltásához további ügyletre, szerződésre, vagy más nyilatkozatra már nem volt szükség. Mivel az értékpapíron a felperes, mint forgatmányos tulajdonosként szerepel, ezért a továbbiakban már ő rendelkezik a részvényesi jogálláshoz fűződő jogokkal. Állították az alpereseket azt is, hogy a II.r. alperes több alkalommal felszólította a felperest a részvények birtokba vételére, amelyet a felperes felróhatóan elmulasztott. Hivatkoztak arra is, hogy a felek már az előszerződésben rendelkeztek az adásvétel minden lényeges kérdéséről, ezért - bár nem vitatottan előszerződést írtak alá 2005. július 7-én -, az aláírt szerződésük önmagában alkalmas volt az értékpapír tulajdonjogának megszerzésére, a vételár megfizetését követően. A felperes erre tekintettel sem volt jogosult elállni a már teljesedésbe ment szerződéstől, közel két évvel a teljesítése után. Mindezekből következően - álláspontjuk szerint - a foglaló joghatásának alkalmazása sem volt indokolt.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a peres felek előadásainak, a kihallgatott tanúk vallomásainak, valamint a csatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelően történt értékelése alapján helyesen állapította meg, hogy az alperesek nem tudták bizonyítani, hogy a 2001. szeptember 5-i keltezésű „részvény adásvételi előszerződés általános feltételei” okirat tartalmazta az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezést, ezért a végleges részvény adásvételi szerződést a felperes nevében a II.r. alperes, mint álképviselő érvényesen nem köthette meg.

Az elsőfokú bíróság e bizonyítandó ténnyel összefüggésben helyesen állapította meg az alperesek bizonyítási kötelezettségét. Az alperesek alaptalanul állították a fellebbezésükben, hogy az előszerződésben írtakra tekintettel (a vevő megismerte és elfogadta a részvény adásvételi előszerződés 2001. szeptember 5. napjával aláírt általános feltételeit) a bizonyítási teher megfordult.

Mindemellett az ítéletábra rámutat arra, hogy amennyiben a 2001. szeptember 5-i ÁSZF valóban tartalmazta (volna) az értékesítési közvetítő meghatalmazására vonatkozó rendelkezést, a Ptk-nak az előszerződés megkötésének idején (2005. július 7-én) hatályos 205.§ (5) bekezdésében foglaltak szerint akkor sem vált volna a szerződés részévé, mivel ahhoz külön tájékoztatni kellett volna a másik felet arról az általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltért. Az értékesítési közvetítő szerződéskötésre feljogosító meghatalmazása ugyanis nyilvánvalóan ilyen általános feltételnek minősült volna, amennyiben az alperesek annak kikötését hitelt érdemlően bizonyították volna.

A hivatkozott feltétel tehát csak akkor válhatott volna - bizonyítottsága esetén is - a szerződés részévé, ha azt a másik fél a külön figyelemfelhívó tájékoztatását követően kifejezetten elfogadta volna. Ilyenről pedig a perbeli esetben szó sem volt. Ellenkezőleg, a II.r alperes (aki az I.r. alperes képviselőjeként is eljár) a 8. sorszámú jegyzőkönyvben (5. oldal negyedik bekezdés) kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy ő az előszerződés megkötésekor nem tájékoztatta a felperest arról, hogy a végleges részvény-adásvételi szerződést a nevében ő fogja megkötni, mint értékesítési közvetítő.

Alaptalanul hivatkoztak az alperesek arra is, hogy a végleges részvény-adásvételi szerződés arra tekintettel is létrejött, hogy az adásvételi előszerződésben a lényeges szerződési feltételek rögzítésre kerültek, a felperes a teljes kikötött vételárat a kikötött határidőre megfizette, az I.r. alperes pedig a részvényeket forgatmányozta. Tény ugyanis, hogy a felek előszerződést kötöttek, amelyben szerződéskötelezési kötelezettséget vállaltak, „A nyomdai úton előállított, névre szóló részvény átruházásáról” szóló 1/2000. Polgári Jogegységi Határozat VI. pontja szerint ez az előszerződés érvényes volt, mert annak nem volt feltétele a tulajdonátruházás (forgatmány). A forgatmány ugyanis magának a részvény-átruházási szerződésnek (tehát az előszerződés alapján megkötendő „végleges” szerződésnek) sem érvényességi kelléke. Tény az is, hogy a felperes maga az I.r. alperessel „végleges” szerződést nem kötött az ítéletábra megállapítása szerint. Azzal pedig, hogy az I.r. alperes a forgatmányt (utólag pontosan meg nem állapítható időpontban) a részvényre rávezette, a végleges szerződést nem hozta létre és a tulajdon átszállását sem eredményezte. A forgatmányozás időpontja ugyan a perbeli részvényen

feltüntetésre került, az alperesek azonban nem tudták bizonyítani, hogy az általuk csatolt szerződési feltételek 3. pontja szerint a végleges adásvételi szerződést és a letéti igazolást átadták, vagy át akarták adni a felperesnek, holott, ha érvényesen létrejött volna a szerződés, a felperes azt követően jogosult lett volna a részvényeket átvenni, illetve azt hat hónapig ingyenesen letétben őriztetni. A forgatmányozásnak a részvényen feltüntetett időpontban való megtörténtét egyébként az is kétségesse tette, hogy a felperes a forgatmányozás alperesek által állított napján kiegyenlítette a teljes vételárat, ennek ellenére számára sem a részvények átadására, sem a letéti igazolás kiadására nem vitásan nem került sor.

Az elsőfokú bíróság tehát megalapozottan foglalt állást akként, hogy a felperes és az I.r. alperes között létrejött előszerződést követően érvényes végleges szerződés megkötésére annak ellenére nem került sor, hogy a felperes az előszerződésben kikötött teljes vételárat nem vitásan megfizette az I.r. alperes számára.

Alaposnak találta ugyanakkor az ítéltábla az alperesek fellebbezését a kapott foglaló kétszeres visszatérítésével összefüggésben. A kapott foglaló kétszeres visszatérítése, illetve az adott foglaló elvesztése ugyanis a teljesítés megghiúsulásáért való felelősséghez kapcsolódik, tehát felróható magatartást feltételez. A bíróságnak ezért a foglalóval kapcsolatos felperesi követelés elbírálásakor azt kellett vizsgálnia, hogy valamelyik fél felróható magatartása következtében állt-e elő az a helyzet, amely miatt a végleges adásvételi szerződés megkötése elmaradt. A felperesnek az a kereseti kérelme ugyanis, hogy az alperesek a kapott foglalót kétszeresen legyenek kötelesek visszafizetni, csak annak bizonyítása esetén lehetett alapos, ha az előszerződés teljesítésének (a végleges szerződés megkötésének) elmaradása igazoltan az I.r. alperesnek felróható okból következett be. Ezzel összefüggésben azonban tényként az állapítható meg, hogy a felperes a perben az alperesek tagadásával szemben nem tudta bizonyítani, hogy az elállási nyilatkozatát már a jelen bírósági eljárásban történt igényérvényesítését megelőzően megküldte az I.r. alperes részére. A Ptk. 320.§-ában foglaltak szerint a szerződést kötő felek elállása alapulhat jogszabályon, vagy a felek megállapodásán. A felperest az elállási jog a Ptk. 300.§ (1) bekezdése alapján illette meg. A Ptk. 300.§ (1) bekezdésének (az előszerződésekre is alkalmazandó) rendelkezése szerint, késedelem esetén a jogosult - főszabályként - a szerződés teljesítését követelheti. A szerződéstől való elállás joga pedig - csak akkor illeti meg, ha bizonyítja, hogy a szerződésnek a kötelezett részéről történő késedelmes teljesítése többé már nem áll érdekében. A Ptk. 300.§ (2) bekezdése alapján nem kell a jogosultnak az érdekmúlást bizonyítania, ha a szerződést a felek megállapodásánál, vagy a szolgáltatás felismerhető rendeltetésénél fogva meghatározott időpontban (és nem máskor) kellett (volna) teljesíteni, vagy ha a jogosult az utólagos teljesítésre megfelelő határidőt szabott és az is eredménytelenül telt el. Az adott perben rendelkezésre álló adatok alapján az állapítható meg, hogy a felperes (jogosult) nem tűzött póthatáridőt az I.r. alperesnek a végleges szerződés megkötésére vonatkozóan, az I.r. alperes pedig nem bizonyította azt az állítását, hogy a felek között a végleges szerződés érvényesen létrejött.

A felperes az érdekmúlásának konkrét okát az I.r. alpereshez (illetőleg az I.r. alperes képviselőjeként eljáró II.r. alpereshez) 2006. január 18-án intézett elállásra vonatkozó

nyilatkozatában - amelynek átvételét az alperesek egyébként vitatták - nem is jelölte meg, csupán azt közölte, hogy a törzsrészcégek már nem kívánja megvásárolni.

Az E Zrt. felszámolásának elrendelését (illetőleg a felperesnek az arról való tudomásszerzését) követően viszont az érdekmúlás a felperes részéről már egyéb adatok nélkül is megállapítható. Azt azonban a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozottan nem lehet megállapítani, hogy a végleges adásvételi szerződés megkötésének elmaradásáért - tehát a teljesítés megghiúsulásáért - kizárólag az I.r. alperes lett volna a felelős. Ezért a Ptk. 245.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint az I.r. alperes (és mögöttesen a II.r. alperes) a kapott foglaló kétszeres összegének visszatérítésére jogszerűen nem (lett volna) kötelezhető.

Mindezekre tekintettel az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az I.r. alperest (mögöttes felelősként pedig a II.r. alperest) a felperes javára csupán az általa átadott vételár és annak késedelmi kamatai visszafizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan - 1 000 000 Ft foglaló tekintetében - pedig a felperes keresetét elutasította. Az alperesek marasztalásának jogcíme azonban helyesen nem az elsőfokú bíróság által megjelölt jogalap nélküli gazdagodás, hanem a Ptk. 320.§ (1) bekezdésének rendelkezése folytán (az elállás a szerződést felbontja) alkalmazandó Ptk. 319.§ (3) bekezdése, mely szerint a szerződés felbontása esetén a szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szűnik meg és a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.

Az ítélet az a megváltozott pereszteségi-pernyertességi arányoknak megfelelően a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján leszállította az I.r. alperest (illetve mögöttes felelősként a II.r. alperest) terhelő elsőfokú perki költség összegét, amely egyrészt a marasztalási összegnek megfelelő (150 000 Ft) összegű lerótt eljárási illetékből, másrészt a felperes jogi képviselőjével felmerült (a tiszta pernyertességével arányos összegű) ügyvédi költségből eredően merült fel. (Az utóbbi költség összegét az ítélet az a Pp. 79.§ (1) bekezdése alapján, hivatalból határozta meg, „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének a) pontjára és 4/A.§ (1) bekezdésére figyelemmel.)

A másodfokú eljárásban az alperesek nagyobb részben peresztesék lettek. A felperesnek ebben az eljárásban (igazolt) költsége nem merült fel.

Az alperesek pedig - a nagyobb mértékű pereszteségre tekintettel - a saját (a jogi képviselőjük ügyvédi munkadíjából eredő) perki költségüket maguk kötelesek viselni, a Pp. 81.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint.

Az ítélet az a I.r. alperes illetékfeljegyzési joga (és a II.r. alperes költségmentessége) folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megtérítéséről ugyancsak a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján határozott a peres felek másodfokú eljárásbeli pernyertessége, peresztesége arányának megfelelően, „Az illetékekről” szóló, többször módosított 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74.§ (3) bekezdése alapján alkalmazott, „A költségmentesség szabályairól a bírósági eljárásban” tárgyú, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (2) és 15.§ (1)-(3) bekezdéseinek figyelembevételével, azzal, hogy a II.r. alperes a számára

engedélyezett teljes személyes költségmentessége folytán az államnak járó illeték megtérítésére a Kmr. 13.§ (1) bekezdése alapján nem volt kötelezhető.

Debrecen, 2011. június 1.

Erőss Károlyné Dr. Vajvoda Ildikó sk. a tanács elnöke, Dr. Drexlerné Dr. Karcub Edit sk. előadó bíró, Dr. Szűcs Lajos sk. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-